

**ЦПЛР - Общински детски комплекс
гр. Варна**

ДОКЛАД

НА ТЕМА: МЕТОДИ И ПОДХОДИ ПРИ ОБУЧЕНИЕТО ПО
ИЗОБРАЗТЕЛНО ИЗКУСТВО В ЕЛЕКТРОННА СРЕДА.
СПОДЕЛЕНО

ИЗГОТВИЛ: ИЛИАНА БОРАДЖИЕВА

УЧИТЕЛ ШКОЛА ПО ИЗОБРАЗТЕЛНО ИЗКУСТВО „ИМПРЕСИЯ”

МЕТОДИ И ПОДХОДИ ПРИ ОБУЧЕНИЕТО ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО В ЕЛЕКТРОННА СРЕДА. СПОДЕЛЕНО

Целите и задачите, които си поставя школа „Импресия” при изготвянето на Годишното тематично разпределение за всяка учебна година винаги следват принципа за развиване на изобразителната грамотност, художествената изразителност и за поставянето на основите на познания от сферата на Теория и история на изкуството. Школата работи по авторска програма, но това не я освобождава от задължението да следва класическите принципи и определената последователност при обучението по изобразително изкуство. Темите, сюжетите и жанровете в изкуството често са едни и същи, но с различна степен на сложност – това е т.н. “спираловидно” усложняване.

Заложените теми в Годишното тематично разпределение са с една умерена доза развлекателност, тъй като целят да привлекат и приобщат децата към света на изкуството по един по-лек и приятен начин. Традиционно заданията, по които работят децата са дългосрочни и имат проектна насоченост. Разгръщайки своята етапност, те включват различните компоненти на художественото образование – естетическо възприемане на света и произведенията на изкуството, развиване на техническите умения, на сръчността, изследване на структурата на художествената творба, разгръщане на личния потенциал за художествена изразителност и представяне на високи образци, с цел онагледяване на конкретната тема. Може да се каже, че темите синтезират в себе си богатото многообразие и различните аспекти на творческите дейности.

В ателието на школа по изобразително изкуство „Импресия” на ул. ”Студентска” 11 в присъствената форма на обучение, процесът по творческите дейности, протича по следния начин: при поставянето на нова тема учителя онагледява чрез изображения и предварително изготвен от него модел – образец. В някои случаи е предвиден и теоретичен урок, с представяне на мултимедия, който фокусира вниманието на децата върху конкретната епоха и стил, предмет на текущата тема. Главната цел е да се обогатят представите с колкото може повече впечатления, да се получи богата зрителна и естетико-емоционална информация. Учителят организира материалите и работното място на всяко дете. Следи и за дисциплината, която не е в противоречие с по-свободната творческа атмосфера. Работата протича етапно, въпреки че децата работят с различен ритъм спрямо собствения си темперамент. Все пак художника-педагог организира и контролира творческата дейност, прави своевременни корекции и демонстрации на техниката, която прилагат децата. Те често са склонни, поради своята нетърпеливост по

природа, да прескачат важни етапи и да се „впускат” в детайлизиране, преди да са уточнили правилното композиционно поместване, мащабът и пропорциите, структурното изграждане на творбата. Важен момент от работата на учителя е индивидуалния подход към всяко дете. Необходимо е да се оценят уникалните качества, да се поощрят, за да може да се развиват. Именно поради тази причина, децата в школата работят по свои идеи, следвайки авторовото си решение, но насочвани от учителя. Взима се под особено внимание и възрастовата характеристика на децата, която изисква съответно и прилягащите ѝ методи на работа.

Електронната форма на обучение на школа по изобразително изкуство „Импресия” се оказва наистина голямо предизвикателство. Вътрешното ми убеждение бе, че цялостната концепция на обучението трябва да остане като едно устойчиво, смислово ядро. Целите, задачите и съдържанието също не отпаднаха от Годишното тематично разпределение, въпреки че бяха изготвени за присъствена форма на обучение т.е за творческите дейности в ателието. Промени се само начина на въздействие, което изискваше специфични методи и подходи. Най-използваните и както показва практиката, работещи методи, са онагледяването и демонстрацията. Всички материали, както изготвяни лично от учителя, така и от други източници (специализирана литература, интернет и др.) трябваше да бъдат в електронен вариант. Устойчивите, консервативни, трайно насадени нагласи за класическо художествено обучение, бяха изместени от по-новаторски идеи. Но тук искам да подчертая, че новата електронна форма само смени начина на комуникация – същината остана непокътната. Лесно бе да се „подхлъзна” по привлекателни и дори „захаросани” материали и примери, които интернет пространството „бълваше”, продукти на масовата култура със съмнително качество, често граничещо с кича и пародията. Предизвикателство се оказва също и да насоча възпитаниците си в правилната посока т.е. педагогическия „продукт” трябваше да бъде едновременно достатъчно привлекателен за преситените сетива на децата и същевременно следващ устоите на класическите критерии в изкуството.

Школа „Импресия” развива своя Facebook страница още от самото си създаване. Тя е основен комуникационен канал и логично стана основен инструмент в електронната форма на обучение. През целия период до тук, школата смени няколко пъти програмата си, платформата за директна връзка, формата си на работа (от синхронно в несинхронно), като Facebook страницата помогна тези промени да се приемат бързо, лесно и гъвкаво от аудиторията.

Казахме, че онагледяването и демонстрацията са основни методи при обучението по изобразително изкуство. Още повече, че образованието по изкуства изисква изначално възприемане на действителността, възприемане на изкуството и то по естетически начин. Пластичните (изобразителните изкуства) са пространствени по своето качествено определение. Различни електронни програми и платформи могат да са носители на тяхната визуална образност. Идеята да се работи с PowerPoint във формат презентация се оказа доста удачна. Тази форма трябваше да бъде аналог на живата демонстрация в ателието. За целта рисувах или приложните теми изработвах моделът за децата (творческия продукт, който трябва да е крайният резултат) снимах всеки един етап на работа. Това се оказа доста предизвикателно, тъй като в творческия процес пътя на създаване на творбата не е чист и праволинеен. Той по скоро е обусловен от едно непрестанно търсене и „лутане”, рязка смяна на посоката или с други думи казано, процесът е твърде „неравен”, а електронния вариант изискваше едно изчистване и една категоричност на етапите. Това доведе до прецизиране и изчистване на кадрите от несъществени моменти и оформянето им във вариант PowerPoint презентация. Необходимо бе децата да проследят цялата етапност на процеса от подбор на материалите, идейният замисъл под формата на скици – проекти, правилното композиционно поместване, обобщеност на формата, пропорции и след това цветното решение при изобразителните теми, а при приложните всички последователни етапи на работата със съответния материал, неговите особености и на последната фаза засилване на контрастни съпоставяния, детайли и акценти. Много важно бе също да се покаже на децата необходимостта от художествена доза при използваните изразни средства. Също така демонстрацията трябва да обединява двете основни начала – изобразителната грамотност и художествената изразителност. Тези два основни компонента се допълват и надграждат без да се противопоставят т.е. самоцелната свобода на творчеството, безсмисления експеримент без владене на конструктивния художествен език води до неспособност за развитие и обратното – прекаленото прецизно техническо изпълнение, без доза артистичност и емоция само води до „изсушаване „ на детските творби. Цялото това съдържимо трябваше да се вложи в електронен вариант и в съвкупност с разказът и поясненията на учителя трябваше да конструира електронното обучение по изобразително изкуство. Този вид електронен визуален носител беше основа на занятията на школата в платформите за директен контакт с децата Google Meet, а след това и в Zoom. Няма да крия, че изготвянето на този педагогически продукт, който е и изцяло авторски, коства не малко усилия. Но за мен е най-работещия и освен това остава

като траен актив на школата за в бъдеще. Предимствата на този вид електронна демонстрация са възможностите стъпките да се придвижват назад или напред, съобразно нуждите на децата.

Усложнената обстановка по света и в нашата страна, във връзка със световната пандемия от Covid – 19 разтърси из основи личния, социалния, икономическия и деловия живот на хората. Несигурността, страха, динамиката на събитията сменяха приоритетите непрестанно. Обстановката в образователната ни система беше променлива и стресираща, както за учители, така и за деца и родители. Необходими бяха гъвкави решения. Децата от школа „Импресия” са в различни смени на училище, някои в присъствена, други в електронна форма на обучение. Това наложи смяна на формата от синхронна (работа в реален график) в несинхронна. Работи се по предварително подадени от учителя задания , като това не ангажира децата с утвърдения график. Заданията са последователните стъпки, отново като кадри, необходими за създаването на творческия продукт. Учителя подава и други материали, подкрепящи темата – изображения, текст към темата, биографични справки за художници, описание на определен стил или творчески подход и др. Срещите в електронната платформа са занятия за консултация. Така децата могат да работят по творческите теми в удобно за тях време.

Школа по изобразително изкуство „Импресия” поставя като една от основните си цели полагането на основите, развиването и задълбочаването на знанията на децата по направлението „Теория и история на изкуството”. Това е крайно необходимо и се явява основен фундамент при изграждането на подрастващата личност. Чрез уроците и беседите по направлението, децата развиват и обогатяват общата си култура, дори и извън контекста на художественото образование, изграждат естетически критерии при възприемане на заобикалящия ги свят и изкуството, намират себе си като творци и се възпитават на общочовешки и национални ценности. Школа „Импресия” запознава децата с високи и стойностни произведения на изкуството, с велики художници, в контекста на съответната епоха и представя изкуството пред децата като социално-културно явление, което събужда съзнанието на хората и променя света към по-добро. Разходките из „История на изкуството,“ са разнообразни от античността, старите майстори, консерватизма и схоластиката на религиозното изкуство до провокативните и новаторски течения на авангарда. В електронната форма на обучение, съвместно с ДЮТ „Златното ключе” с художествен ръководител госпожа Сия Папазова , организирахме ежеседмични бинарни уроци по направление „Теория и история на изкуството”. Искам

да изтъкна успешното ни партньорство с госпожа Папазова, която с огромната си обща култура допълва компетентно всяка тема като културен фон на дадената епоха и нейните творци. За нуждите на тези уроци се изготвя вариант на PowerPoint презентация, с най-добрите и най-характерни творби от даденото направление. За темите се изисква и голяма теоретична подготовка, както фактологична, така и идейно-смыслова. Необходимо е съдържанието да се предаде на децата по увлекателен, неформален начин, без обаче то да губи стойността си. Уроците се радват на интерес при децата и това дава една допълнителна мотивация и отговорност на учителя. Интересен е факта, че на тези уроци са поканени различни възрастови групи деца – някои за първи път се запознават с даден стил, художник или епоха, други пък обогатяват своите знания и вече имат отношение към материала на урока.

Предизвикателство за всички школи към ЦПЛР – ОДК, гр. Варна е ангажираността на учениците към занятията. В училищата учителите разполагат с реални инструменти за контрол на посещаемостта, докато при школите на ОДК тя е пожелателна. Комплексен е проблемът с ангажираността на децата. В много случаи при по-малките деца в началния етап, организацията на електронното обучение в школа „Импресия” е зависимо почти изцяло от родителите. Наблюденията ми дотук показват, че тези групи имат най-активна посещаемост и са най-амбицирани и възторжено очакват всяка нова тема. Този неприкрит ентузиазъм е обгрижван от техните родители с организация на графика, набавяне на материали и оказване на помощ при изпълнение на творческите теми. До голяма степен се появява известен отлив на деца от по-горните класове, с доста изявено иначе участие в присъствените занятия на школата. Вероятно това се дължи и на голямата им натовареност в училище. За всички възрасти деца обаче се наблюдава изграден устойчив интерес на определена група деца, които редовно посещават занятията на школата (и присъствено и електронно). Там се е оформила вече една емоционална връзка, независеща от формите на взаимодействие. Има и един друг феномен, твърде непривичен – деца, които не са посещавали присъствени занятия в ателието на школата и нямаме личен контакт желаят да се включат към нашите дейности.

Вярвам, че практиката в сферата на електронни форми на обучение е безценен опит, както за мен, така и за колегите ми от ЦПЛР – ОДК, гр. Варна. Разбира се, присъствената форма на обучение, касаеща изкуства не може да бъде сравнявана по своята пълноценност с електронната форма. Но това решение за овладяване на кризисна ситуация откри пред нас и други хоризонти, накара ни да търсим най-добрите начини и решения, накара ни да преобърнем мисленето си от „Как не може.” към „Как да стане

по най-добрия начин.” В този смисъл, тази кризисна ситуация ни подейства съзидателно и възпитателно. Смятам, че обучението в електронна среда на школите към ОДК само спечели, за това, че не беше унифицирано в единна електронна платформа. Твърде разноликите дейности на школите не биха се вместили в една обща „кройка”. Смятам, че оформените вече практики и модели от електронната форма на обучение би могло успешно да се използва като допълнение в присъствената форма, когато света се върне към своята „нормалност”.